

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Der var en bemærkning fra Socialdemokratiets ordfører, som jeg studsede lidt over. Hr. Trøjborg syntes, at det vel nok var dejligt, at udenrigsministeren erkendte, at her var et område, man burde kigge på. Det overraskede mig lidt at høre, når jeg nu netop har gjort så meget ud af at forklare, hvad der gøres for øjeblikket, og for at overbevise om, at der arbejdes konkret med de intentioner, man lægger frem i forslaget. Og så skal man høre, at man »erkendte«, at her var et område, man bør kigge på. Det er jo noget, der vil se godt ud i pressen bagefter. Det vil se ud, som om Socialdemokratiet her endelig har fået presset den sløve regering til at interessere sig for det her.

Det er desværre karakteristisk for den måde, hvorpå Socialdemokratiet angriber dette problem. Socialdemokratiet besluttede på sit årsmøde, at regeringen snorksov, som man sagde, i dette spørgsmål. Man blæste højt og flot på, at den danske regering tidligere end de fleste andre var fremme med en konkret handlingsplan og en række konkrete forslag.

Socialdemokratiet er så kommet med sine egne beslutningsforslag. Noget af det har jo været naragtigt, man har enten lagt ting frem, som regeringen tidligere har lagt frem, eller man har lagt ting frem, som er gennemført. Jeg ved ikke, om det skyldes denne barnlige, socialdemokratiske trang til altid selv at ville sætte dagsorden. Og så bliver man ved med at gentage igen og igen, at det er noget, regeringen har sovet med, det er noget, regeringen nu erkender at man må se på.

Min opfordring til Socialdemokratiet skal lyde: Se så at komme ud af den sandkasse, og deltag i noget af det arbejde, vi andre for længst har været i gang med på det her vigtige område!

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Jeg tror ikke, vi står os ved den form for debat, og jeg skal ganske afholde mig fra at fortsætte den.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 38:

Forslag til folketingsbeslutning om at ophæve eller undlade etablering af hindringer for rejser mellem Danmark og Østlandene.

Af Ritt Bjerregaard (S) m.fl.
(Fremsat 23/11 89).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Engell):

Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning fra Socialdemokratiet om Danmarks visumpolitik over for de østeuropæiske lande har ifølge bemærkningerne til forslaget bl.a. sin baggrund i den forespørgselsdebat, vi havde her i Folketinget den 26. oktober 1989 om udviklingen i Østeuropa og Sovjetunionen. Socialdemokratiet mener bl.a. ikke, at regeringens visumpolitik er i overensstemmelse med regeringens holdning under forespørgselsdebatten.

Nu drejede den forespørgselsdebat sig jo ikke om spørgsmålet om visumpolitikken over for Østeuropa, og det spørgsmål var da heller ikke indeholdt i den dagsorden, der blev vedtaget af et bredt flertal i Folketinget. Der faldt under debatten en række bemærkninger om visumpolitikken, og udenrigsministeren tilkendegav i den forbindelse, at det er regeringens mål, at vi over for reformlande, og i første omgang Ungarn, kan nå frem til en fuldstændig ophævelse af ethvert visumkrav.

Udenrigsministeren nævnte også, at Danmark agtede at tage et første skridt i denne retning ved at tage initiativ til, at visumkravet over for ungarske statsborgere med diplomat- og tjenstepas kan ophæves. Det arbejder vi på. Ja, faktisk er det sådan, at en delegation af em-

[Justitsministeren]

bedsmænd fra Udenrigsministeriet og Justitsministeriet i dette øjeblik er i Budapest med henblik på at forhandle en sådan ordning.

Vi vil følge sagen op, når der i næste uge er EF-ministermøde i Paris, hvor vi inden for rammerne af den konsultationsprocedure, som de 12 EF-ministre med ansvar for emigrations-spørgsmål har aftalt ved ændringer på visumområdet, vil orientere om Danmarks beslutning om at ophæve visumpligten for indehavere af ungarske diplomat- og tjenestepas.

Samtidig vil jeg også nævne, at Danmark opfatter dette som et første skridt på vejen hen imod en fuldstændig ophævelse af visumpligten over for Ungarn, og at Danmark nøje vil følge udviklingen i Østeuropa med henblik på at vurdere, om der er mulighed for at foretage tilsvarende lempelser eller ophævelse af visumpligten over for andre reformvenlige lande.

Jeg har på den baggrund umiddelbart svært ved at forstå, at regeringens initiativer på visumområdet direkte skulle være i strid med de tilkendegivelser, som kom i forbindelse med debatten her i Folketinget den 26. oktober 1989.

Når det er sagt, er jeg dog glad for, at Folketinget får en lejlighed til mere specifikt at drøfte visumpolitikken over for Østeuropa. De seneste måneders meget glædelige udvikling i Østeuropa har givet anledning til mange forskellige politiske udtalelser omkring lempelser på visumområdet, og behandlingen af det forslag, som her er fremsat af Socialdemokratiet, giver mig en mulighed for at sætte nogle ting på plads.

Først og fremmest vil jeg gerne understrege, at regeringen er enig med forslagsstillerne i, at en lempelse af visumpolitikken over for de østeuropæiske lande kan være et vigtigt politisk signal og en anerkendelse af de reformbestræbelser, som i øjeblikket pågår i de fleste østeuropæiske lande.

Jeg mener, at det ved tilrettelæggelsen af den fremtidige visumpolitik er vigtigt ikke at betragte de østeuropæiske lande under ét. Derfor er jeg noget overrasket over, at beslutningsforslaget ikke i højere grad sonderer mellem på den ene side lande, hvor reformbestræbelserne er meget langt fremme, og på den anden side lande, som endnu kun har taget de første spæde, men dog lovende skridt, eller hvor der ikke synes at være reformbestræbelser overhovedet.

Hvis visumpolitikken skal være et brugbart signal udadtil, er det vigtigt, at liberalisering af vore visumregler bliver anvendt som en slags skulderklap til de lande, som har haft en positiv udvikling. Regeringen vil nøje følge udviklingen i Østeuropa med henblik på at vurdere, hvilke mere konkrete signaler der kan udsendes på visumområdet.

Det hele er jo meget nyt. Næsten hver time-nyhedsudsendelse i radioen har i den seneste tid bragt nye overraskende, men samtidig også glædelige eksempler på en positiv udvikling i Østeuropa, senest i DDR og Tjekkosllovakiet. Man må passe på – og det mener jeg så er den anden side af sagen – at vi ikke pludselig bliver grebet af en rus og fuldstændig skifter politik på et så vigtigt område som visumområdet fra den ene dag til den anden. Det vil ganske enkelt ikke være forsvarligt.

Visumpligt, der som bekendt er udlændingelovens udgangspunkt, kan være begrundet dels i sikkerhedsmæssige hensyn og dels i immigrationsmæssige hensyn. Over for de østeuropæiske lande har visumpligten navnlig været begrundet i de sikkerhedsmæssige hensyn. Dog har udslaget for genindførelsen af visumpligten over for Rumænien og Bulgarien været immigrationsmæssige hensyn, og det vil jeg godt vende tilbage til.

Med hensyn til de sikkerhedsmæssige aspekter er udviklingen i Østeuropa som nævnt så ny, at det endnu er for tidligt at sige noget om, hvorvidt Danmark kan give afkald på den mulighed, som visumpligten indebærer til at foretage en sikkerhedsmæssig vurdering af personer, som ønsker at rejse til Danmark. Vi må være sikre på, at åbningen mod Vest omfatter alle niveauer – også f.eks. de østeuropæiske sikkerhedstjenesters virksomhed her i landet. Men det er da helt klart regeringens håb, at der også på det punkt hurtigt viser sig en sådan positiv udvikling, at det sikkerhedsmæssige hensyn mister sin betydning som begrundelse for at opretholde visumpligten. Derfor vil vi, som jeg var inde på før, nøje følge udviklingen på dette område.

Jeg vil også understrege, at den omstændighed, at der er visumpligt af sikkerhedsmæssige grunde, ikke betyder, at der slet ikke kommer personer fra de pågældende østeuropæiske lande til Danmark. Realiteten er, at der hvert år gives et meget stort antal viseringer til Dan-

[Justitsministeren]

mark. Det er faktisk kun nogle ganske få procent af ansøgningerne, der afslås. Og jeg kan føje til, at behandlingen af visumansøgningerne sker hurtigt, så der er slet ikke grundlag for at tale om, at visumpligten udgør nogen særlig hindring for det personlige, frie samkvem mellem landene.

Jeg må også klart afvise, at den danske visumpolitik over for Østeuropa skulle være i strid med ånden i Helsinkiaftalerne, således som man anfører i bemærkningerne til forslaget.

Hvis jeg til sidst skal sige noget om den netop indførte visumpligt over for Bulgarien og tidligere over for Rumænien, vil jeg gerne pege på, at for disse to landes vedkommende er genindførelsen af visumpligten som nævnt ikke begrundet i det sikkerhedsmæssige, men derimod i immigrationsmæssige hensyn.

Forud for indførelsen af visumpligten den 1. november 1989 over for Bulgarien kunne man således konstatere en stigning i antallet af asylansøgere fra det tyrkiske mindretal i Bulgarien. Disse etniske tyrkere med bulgarsk statsborgerskab var på grund af forholdene i Bulgarien rejst til Tyrkiet, og de søgte nu i et stort antal mod de nordiske lande. For at dæmme op for dette pres fulgte vi Norges og Sveriges eksempler og indførte visumpligt. I det hele taget kan man sige, at vi her ligger meget på linje med de nordiske lande og også på linje med de andre EF-lande.

Indførelsen af visumpligten over for Rumænien var på tilsvarende måde begrundet i et ønske om at dæmme op for et stort antal asylansøgere fra Transsilvanien, og også i relation til Rumænien er Danmark på linje med Norge og Sverige og med de øvrige EF-lande.

Lad mig sammenfattende sige, at regeringen ikke kan støtte det forslag, Socialdemokratiet har fremsat. Vi må afvise, at visumpolitikken skulle være i strid med regeringens holdning under forespørgselsdebatten. Vi vil, som jeg sagde, meget nøje følge udviklingen, og vi vil også være indstillet på at bruge visumpolitikken som et signal til de lande, som følger en positiv udvikling.

Det er i det lys, at forhandlingerne i disse dage i Ungarn om visumfrihed for indehavere af ungarske diplomat- og tjenestpas må ses. Det kan efter min opfattelse blive et første skridt hen imod en fuldstændig ophævelse af visumpligten over for Ungarn.

Pia Gjellerup (S):

Debatten om Østeuropapolitikken, der fandt sted her i Tinget den 26. oktober 1989, viste en udbredt enighed om, at det er ualmindelig vigtigt at styrke mellemfolkelige kontakter til de øst- og centraleuropæiske lande. Det er vigtigt for os, og det er vigtigt for at holde en demokratisk proces i Øst i gang.

Det er muligt, må jeg sige som kommentar til justitsministerens kvittering for vort beslutningsforslag, at vi har tolket regeringens udtalelser under denne Østeuropadebat for positivt, men jeg synes, at der var mange positive signaler under Østeuropadebatten, både fra ministre og fra ordførerne for regeringspartierne. De signaler troede vi der var mere end signalværdi i, men også en egentlig fast vilje til at gennemføre ændringer.

Vi har gennem mange år fra de vestlige landes side lagt megen vægt på kritikken af regeringerne i de lande, hvorfra der ikke var mulighed for at udrejse frit. Denne kritik var meget nødvendig. Det er en basal menneskerettighed, at man frit kan vælge opholdssted. Det har derfor været forstemmende at se, at mange vestlige landes svar på en positiv udvikling i Østeuropa på dette område har været at rejse barrierer gennem indførelse af visumregler. Det er forstemmende, fordi det besværliggør eller hindrer det mellemfolkelige samvirke. Og det er også forstemmende, fordi det afslører, at den holdning, der har ligget bag den tidligere kritik, ikke har været ærlig, men derimod hyklerisk.

I Danmark har vi kunnet konstatere, at det fælles ønske i Folketinget om at styrke de mellemfolkelige kontakter, bl.a. gennem en fjernelse af visumreglerne, har været rigelig lang tid undervejs til at blive realiseret, men vi kan jo se, at der måske er et vist håb om, at der fortsat er gang i processen. Det er en proces, som vi meget gerne ser blive afsluttet, så der bliver frie visumregler.

Særlig iøjnefaldende er det, at visumpligt mellem Danmark og Ungarn ikke er afskaffet endnu. Under den førnævnte Europadebat udtalte den konservative ordfører, og jeg citerer meget kort:

»Ungarerne kan rejse frit.«

Jamen desværre altså ikke umiddelbart til Danmark. I Socialdemokratiet finder vi, at det er på høje tid at kvittere for den frie udrejseret fra Ungarn, der har været gældende gennem

[Pia Gjellerup]

længere tid. Og det er faktisk ganske lang tid, og det er derfor, vi synes, at de mange bestræbelser for at fjerne visumpligten, som justitsministeren har skildret i sin svartale, kunne have været gennemført for lang tid siden.

Et andet forhold, der påkalder sig særlig opmærksomhed, er, at man fra dansk side for ganske nylig har afskaffet den gældende visumfrihed mellem Danmark og Bulgarien. Et sådant skridt er et helt fejlagtigt signal. Jeg kunne lytte mig frem til, at det skyldtes en udvikling i antallet af flygtninge fra det tyrkiske mindretal i Bulgarien, bl.a. afstedkommet af, at Tyrkiet lukkede sine grænser. Der skulle meget langt hen ad vejen være skabt løsninger på dette problem, hvorfor også denne begrundelse for visumpligten er forsvundet. Under alle omstændigheder er indførelse af visumpligt ikke et bidrag til løsningen af sådanne etniske konflikter.

Jeg havde håbet, at vi kunne notere her i dag – men det kunne vi altså desværre ikke – det, som udenrigsministeren svarede på det første af de konkrete Østeuropaforslag, vi har til behandling i dag, nemlig at virkeligheden havde indhentet os. Jeg kan sige, at vi ønsker, at virkeligheden meget hurtigt indhenter os på dette område.

Fischer (KF):

Den udvikling, vi i disse dage og disse uger er vidne til i flere af de lande i Østeuropa, der hidtil er betegnet som de socialistiske lande, er særdeles positiv og glædelig for hele Europa. Vi er vel på vej til en normalisering i de europæiske forbindelser i Øst-Vest-forholdet. Danmark skal naturligvis yde sit bidrag hertil.

Det gør vi allerede på flere måder, klarest vel ved regeringens forslag om støtte til danske investeringer i Østlandene, som vi forhåbentlig kan vedtage endeligt her i Folketinget i den kommende uge. Det er et godt signal fra dansk side, en handling med konkret indhold.

For så vidt angår visumreglerne er vi naturligvis indstillet på at lette rejser mellem Danmark og Østlandene og dermed få normal samfærdsel og normale naboforbindelser med en række lande, der hidtil har isoleret deres borgere fra omverdenen.

Justitsministerens beslutning om at lade østtyskere rejse frit ind på korte besøg i Danmark er udtryk for en sådan åben og imødekommeholdning og evne til hurtigt at give et positivt

svar på den lykkelige situation, der er opstået ved nedbrydningen indefra af de umenneskelige barrierer, der har været opstillet omkring menneskene i DDR. Jeg vil også nævne den kendsgerning, at 42 polske børn for tiden er på Rømø, som et andet positivt eksempel.

De fleste visumansøgninger imødekommes. Alt det svarer godt til ånden bag Helsinkiaftalerne og – til Socialdemokratiets særlige orientering – til aftalernes bogstav. Jeg skal i øvrigt ikke gå nærmere ind på detaljerne omkring visumproblemstillingen, som justitsministeren allerede har gjort detaljeret rede for.

Jeg skal derfor alene til Socialdemokratiets beslutningsforslag sige, at det har nogle oplagte skævheder. Det behandler hele Østeuropa i én fælles gruppe. Mon ikke alle kan se, at det kan man ikke gøre? Det er ikke en realistisk holdning. Der er betydelige forskelle, som vi må forholde os til ud fra de kriterier, der ligger til grund for visumreglerne. Den anden skævhed er, at der ikke tages hensyn til de sædvanlige konsultationer, som Danmark har på disse områder, ikke mindst med de nordiske lande, men også med EF-landene.

Derfor kan vi ikke gå ind for det socialdemokratiske forslag, men må afvise det. Men som det også klart fremgår af justitsministerens tale, er vi indstillet på den størst mulige åbenhed og imødekommenhed i forholdet til Østeuropa også på det område, der hedder rejser.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.55

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Leif Hermann (SF):

Vi vil fra Socialistisk Folkepartis side om dette forslag sige, at det er tiltrængt. Det er det ikke mindst, fordi Helsingforsaftalerne taler om behovet for adgang til at bevæge sig frit, et krav, som Socialistisk Folkeparti altid har støttet, og et krav, som Socialistisk Folkepartis repræsentanter altid har fremført, når vi har haft lejlighed til det over for de lande i Østeuropa,

[Leif Hermann]

som har haft talrige og mange og snærende be-
grænsninger på udrejse for deres borgere.

Når det er tiltrængt, er det jo egentlig lidt af
en vittighed, for igennem mange, mange år har
det ikke mindst fra de borgerlige partiers side –
ganske berettiget i øvrigt – været et kritikpunkt
mod disse lande. Et af kernepunkterne i kritik-
ken af disse lande er, at man spærrede folk inde
bag mure. Når så disse mure falder og de men-
nesker forståeligt nok vrimler ud for at se, hvor-
dan den omverden i grunden ser ud, den, som
de ikke måtte se, så risikerer – nu tror jeg ikke,
jeg løber nogen særlig stor risiko ved at nævne
det, fordi hr. Fischer har været inde på det – en
dansk justitsminister, der i bare befippelse
kommer til at holde sig til reglerne, efter 3 kvar-
ters forløb at måtte lave dem om. Jeg henviser
til justitsministerens – synes jeg – sympatiske
meningsskift i spørgsmålet om udstedelse af vi-
sa til de borgere fra DDR, der godt kunne tæn-
ke sig at vide, hvad det egentlig var for et land,
den færge, der igennem mange år havde pend-
let mellem Gedser og Warnemünde, søgte havn
i, når den kom til Danmark.

Det er i grunden også – situationen taget i be-
tragtning – lidt af en vittighed, når man hører af
mennesker fra østeuropæiske lande, som har
søgt at komme ind i Danmark og har søgt vi-
sum, at det for nogles vedkommende kan tage
fra mellem 6 og op til 12 uger at få det. Begrun-
delsen er naturligvis den, som vi har set i for-
skellige udtalelser, som er kommet fra justits-
ministerens retsudvalg, at man kan ikke ude-
lukke, at disse mennesker vil søge politisk asyl
her i landet.

Nu er Danmark jo ikke særlig begejstret for
at have politiske asylsøgere. Derfor er det argu-
ment altid godt til at trække sagerne i langdrag.
I betragtning af at vi andre, hvis vi skal til Tjek-
koslovakiet eller til Polen, kan henvende os en-
ten ved grænsen eller til den tjekkiske ambassa-
de og i løbet af en time få udstedt visum, må
man nok sige, at der her er tale om et voldsomt
misforhold i administrationen af de gældende
visumregler, og at der derfor er tiltrængt en kra-
tig fornyelse på området som Danmarks bidrag
til den afspænding, som ikke er indledt i kraft af
EF's tanker om en union, men som jo nok er
indledt i kraft af et folketligt pres fra disse lan-
des befolkninger.

Det er beklageligt, når man så hører – tidlige-
re udenrigsministeren og også i nogen grad ju-

stitsministeren i hans svar på Socialdemokrati-
ets beslutningsforslag – at det skal foregå afba-
lanceret, og at man skal sørge for at få aftalt det
med de andre lande og den slags ting.

Reelt ved vi godt, hr. justitsminister, at det,
der er tale om, er, at man ikke som et EF-anlig-
gende, men inden for EF-kredsen er ved at op-
bygge en fælles udlændingepolitik og en fælles
visumpolitik. EF er altså ved at opbygge en
lang række mure af forskellig størrelse og af
forskellig gennembrydelighed over for omver-
denen. Jeg har lige læst et udkast, som uden-
rigsministeren har sendt til Folketingets Mar-
kedsudvalg vedrørende en artikel, der kommer
i Udenrigsministeriets tidsskrift Eksport. Når
man har læst den artikel igennem, må man for-
stå, at der vil blive et ganske betydeligt behov
for visumudstedelser med den rejseaktivitet,
der vil være en konsekvens af en lang række af
de forslag, der er nævnt i artiklen.

Hvis ikke man fra regeringens side besinder
sig og meget hurtigt får ryddet op i det bureau-
krati, som visumansøgningsbehandlinger i
grunden er, er jeg bange for, at regeringens
langsommelighed kan medvirke til at skabe
ganske betydelige skuffelser i de østeuropæiske
lande.

Vi hilser det socialdemokratiske beslutnings-
forslag velkommen og ønsker en hurtig be-
handling.

Bjørn Elmquist (V):

Fru Pia Gjellerup fra Socialdemokratiet
som, går jeg ud fra, partiets ordfører og ikke
som ordfører for forslagsstillerne – men ikke
desto mindre fra det parti, der har lavet forsla-
get – sagde i sit indlæg fra talerstolen, at man
åbenbart havde tolket regeringens meldinger
under den debat, vi havde sidst i oktober må-
ned om forholdet til Østeuropa og Centraleuro-
pa, for positivt. Jeg ville formulere det anderle-
des, ikke for positivt, men forkert, fordi jeg
erindrer ikke fra den debat, at man, hverken fra
regeringens eller fra regeringspartierne side
uden videre sagde, at nu skulle vores visumreg-
ler eller vore krav om visum over for Østlande-
ne fjernes fuldstændig.

Det hedder også i justitsministerens indlæg,
hvor han citerer fra, hvad udenrigsministeren
sagde ved den lejlighed, at det er regeringens
mål, at vi over for reformlande, i første omgang
et land som Ungarn, kan nå frem til en fuld-

[Bjørn Elmquist]

stændig ophævelse af ethvert visumkrav. Når man så her kaster sig over spørgsmålet om reglerne over for Bulgarien og Rumænien, vil jeg sige, at det er da netop lande, der ikke er reformvenlige. Den anden vej rundt snarere. Hvis vi skal bruge vores visumpolitik – det kan man jo drøfte – som et signal over for de lande i den del af Europa, der nu indfører reformer, skal det da være et klart signal. Det ville da være signalforvirring, hvis man havde visumpligt over for de reformvenlige, som man så ganske vist prøvede på at fjerne, men slet ingen visumpligt havde over for de lande, som bestemt ikke roker sig i retning af reformer.

Jeg synes, at det svar, vi har fået fra justitsministeren, i og for sig sætter tingene på plads. Derfor skal jeg ikke gentage det eller uddybe det, blot vil jeg gøre den bemærkning, at det er rart med åbenhed, glasnost, kan vi kalde det, i denne sammenhæng, men der er alligevel nogle overvejelser, nogle vurderinger af de landes interne forhold, som gør det lidt svært at føre denne debat i detaljer i hvert fald i folketingsssalen.

Vi har da også på Det Udenrigspolitiske Nævns førstkommande møde et punkt, der hedder visumregler over for Østlandene. Der kan vi jo fra de forskellige partiers og fra regeringens side også få sagt mere firkantet og mere detaljeret, hvad der præcis bør være holdningen i de enkelte sager. Som det er blevet udtrykt fra justitsministerens side, synes jeg, det må være de rigtige argumenter. Jeg synes også, det må ses i en bred international sammenhæng, meget gerne ses i EF-sammenhæng i forbindelse med, at vi prøver at få etableret det indre marked og fjernet begrænsningerne for passage over grænserne mellem disse lande. Derfor er det da også klart, at vi så må prøve at få en fælles holdning over for de lande, der ligger uden for området med den undtagelse, der gælder for Norden. Her vil jeg da også nok have den opfattelse, at der er nogle af landene i EF-kredsen, der bestemt vil have en lige så liberal og imødekommande holdning over for reformerne i Østeuropa som vi. Tænk bare på Forbundsrepublikken Tyskland, mon ikke den har nogle helt specielle ønsker for så vidt angår visumpligten, som ikke vil ligge så forfærdelig fjernt fra de danske ønsker?

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg skal medgive hr. Bjørn Elmquist, at jeg heller ikke har tolket udtalelserne under Østeuropadebatten som sådan nogen voldsom imødekommethed. Et svar fra udenrigsministeren til hr. Gade vedrørende visumspørgsmål tyder unægtelig også på, at det ikke er den store hast, der plager ministeren. Man overvejer, man er parat til at indgå en aftale med Ungarn om gensidig afskaffelse af visumpligt for diplomat- og tjenestepas. Her har vi sandelig vist en liberal holdning over for, hvad der sker i Østeuropa.

Så nævner hr. Bjørn Elmquist reformlandene. Undskyld, hr. Bjørn Elmquist, er det sådan, at man i det danske Udenrigsministerium skal sige: Se, nede i Ungarn har man opløst kommunistpartiet, og nu kalder de det noget andet. Derfor får de prædikamentet reformland, så vi lemper visumpligten for diplomat- og tjenestepasset for dem, men hvis de f.eks. i DDR bevarer et parti, de kalder kommunistpartiet – det kan godt være, de ikke kalder det Socialistisk Enhedsparti, men kommunistpartiet – er det så ikke et reformland? Eller er det, der foregår i Tjekkosllovakiet, ikke reformer – eller i Bulgarien? Er det på den anden side så meningen, at vi skal indføre visumpligt over for Rumænien? For over for dem har vi jo ikke visumpligt.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Under Østdebatten i slutningen af oktober blev der udsendt mange positive signaler og en generel positiv holdning fra regeringens og regeringspartiernes side, og det synes jeg vi skal fastholde. Det forsøger vi også at fastholde.

For så vidt angår at udsende signaler over for de reformvenlige lande gik det som en rød tråd gennem hele debatten i slutningen af oktober, og for så vidt angår dette forslag fra Socialdemokratiet til folketingsbeslutning har jeg da også fornemmet, at man ikke mindst i bemærkningerne til forslaget bakker den tanke op, at vi må understøtte reformbestræbelserne i Østeuropa de steder, hvor de er, og meget gerne også gennem vores regler om visumpligt. Det opfatter jeg som, at vi på det område er enige med Socialdemokratiet. Jeg troede i og for sig, at også SF var enig i det.

[Bjørn Elmquist]

Jeg må da også sige, at vi ikke uden videre skal give los på det hele. Det er da rigtigt, at man i Ungarn nu har en anden regering, men vi har endnu ikke haft de frie valg i Ungarn. Vi har endnu ikke fået valgt et frit parlament. Derfor har vi heller ikke uden videre en regering, som er i overensstemmelse med det ungarske folks vilje. Det mener jeg understreger med styrke, at sådan noget som visumregler og de andre imødekommelser over for Østlandene må prøve at følge den takt, der er i realiteternes verden.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Det er SF fuldstændig enig i, og hr. Bjørn Elmquist ved også godt, at SF ønsker så vid en liberalisering som overhovedet muligt på dette område. Det, jeg efterlyste – og nu kom hr. Bjørn Elmquist lidt frem med det – var, hvad det er for kriterier, der bliver brugt, hvad det er for nogle liberaliseringssignaler, hvad det er for nogle reformsignaler, eller hvad vi nu skal kalde det, vi skal sende til dem. Hvad er det for nogle signaler, vi skal modtage fra dem, før vi giver os til at lempe på vores restriktioner? Nu var det så frie valg. Vil det sige, at man i øjeblikket i partiet Venstre er ved at lave et katalog over betingelser, der skal være opfyldt i forskellige lande, før partiet Venstre synes, det er en god idé at ophæve visumpligten? Eller er det således, at man siger, det er en generel vurdering af situationen i Østeuropa som sådan, vi ønsker at fremme, og at vi i overensstemmelse med Helsingforsaftalernes ønsker om fri bevægelighed, fri mulighed for udrejse, ønsker at skabe nogle væsentlige forudsætninger for fri mulighed for udrejse, nemlig at man kan rejse ud og ind i et andet land uden særligt besvær?

Bjørn Elmquist (V):

Det vil være meget svært at opstille et nøjagtigt katalog over, hvilke udviklinger der skal have fundet sted. Men jeg tror da, vi alle sammen opererer med nogle overvejelser i denne retning. Ungarn hører til de lande, der har søgt om medlemskab af Europarådet. Det er klart, at vi først vil foretage den liberalisering for Ungarn, i det øjeblik de opfylder de fundamentale krav dér. Der er således en lang række reaktionsmuligheder. En af reaktionsmulighederne er også visumpolitikken. Jeg tror ikke, visumpolitikken alene kan afgøres på grundlag af det

ene kriterium, om man nu har haft frie valg i det pågældende land.

I det hele taget mener jeg, at noget som visumregler skal man være forholdsvis varsom med at ændre, for vi bør ikke hæve visumpligten den ene dag, hvis det viser sig, at der kommer et tilbageslag, og at der bliver valg uden frie valg eller udpeget en ny regeringsleder i det pågældende land og man så skal genindføre visumpligten. Her følger jeg justitsministerens udgangspunkt, at vore visumregler bør været meget velovervejede, og der bør være så få og så få pludselige ændringer i dem som overhovedet muligt.

Poulsgaard (FP):

Ja, verden er af lave. Det har den altid været. Det er jo fantastisk, at de såkaldte liberale partier nu forsvarer visumtvang, mens derimod de partier, som altid er gået ind for statsstyring, dirigering og fjernstyring af mennesker, nu forsvarer visumfrihed.

Vi kan vel blive enige om, at det Europa, vi kender i dag, er lidt andet end Europa efter krigen. Vi kan blive enige om, at ophævelse af visumpligten har betydet, at mennesker kan komme ud at rejse som aldrig nogen sinde før. Vi kan blive enige om, at det, at folk besøger andre lande, lærer andre skikke at kende, er et gode. Derfor er det selvfølgelig også et skridt i den rigtige retning, justitsministeren tager, men man kan bare undre sig over, at Socialdemokratiet, når de ikke har regeringsmagten – og nu har de altså sørget for, at det varer mange år endnu, før de kommer til det igen – bliver så fantastisk reformivrige, men når de har regeringsmagten, er de de mest bagstræberiske, der findes. Det er Socialdemokraterne, og der er jo en himmelvid forskel på Socialdemokratiet i Norge og Sverige og så i Danmark. Jeg gad nok vide, hvad fru Pia Gjellerup havde sagt, hvis hun havde siddet i justitsministerens stol i denne sag. Så tror jeg, der havde lydt fuldstændig andre toner, og det er det, der gør, at folk bliver lede ved politik, og at de siger, det er noget skuespil eller taskenspilleri. Jeg ved ikke, hvad man skal kalde det.

Fremskridtspartiet er det parti, der mest hyl-der den personlige frihed, men også frihed under ansvar. Derfor kan vi støtte justitsministeren i det, han har lagt frem her, hvor vi får en gradvis lempelse af visumreglerne. Jeg er helt

[Poulsgaard]

overbevist om, at den borgerlige regering har lige så store frihedsidealer, som venstrefløjen har. I det øjeblik der er mulighed for at slække på visumkravene, vil det finde sted.

Kirsten Lee (RV):

Det er et utroligt skue, vi er vidne til i Østeuropa i denne tid. Vi skal efter Det Radikale Venstres opfattelse passe på ikke at fastholde bureaukratiske og politiske skranker i Vest, samtidig med at de falder i Øst.

I Det Radikale Venstre ønsker vi inden for det nordiske samarbejde og inden for EF-samarbejdet at lempe på visumbetingelserne for Østeuropa. Vi synes, det var rigtigt, at justitsministeren for nylig gav et 3-dages-besøgsvisum til østtyskerne.

Det er nødvendigt at lempe både bureaukrati og betalingsregler. Det lyder uendelig bureaukratisk, hvad jeg har ladet mig fortælle, at en ungare f.eks. skal vente et sted mellem 8 og 10 dage på at få et visum til Danmark.

Vi tror heller ikke, at det fremmer fredelig sameksistens, når en ungare – det har jeg også ladet mig fortælle – skal betale 1/7 af en månedsløn for at få et besøgsvisum til Danmark. Med den slags priser er det naturligvis umuligt for en ungarsk far og mor at tøffe af sted i Trabanten på campingferie her i landet.

De, der bekymrer sig for, at ophævelse af visumpligt vil åbne for strømme af flygtninge østfra, kan vist roligt slappe af. Østeuropæere fra de reformvenlige lande vil ikke kunne betragtes som politiske flygtninge, og de østeuropæere, som meget nemt ville kunne betragtes som politiske flygtninge, som f.eks. rumænere, der måtte have lyst til at flygte fra Ceausescus megalomane diktatorherredømme, kan jo ikke komme ud fra Rumænien.

Vi er ikke særlig optaget af de sikkerhedsmæssige hensyn, såfremt et eller andet land ønsker at sende spioner hertil. De bliver utvivlsomt udstyret med diplomat- eller tjenestepas. Der er vi dog rimelig lempelige.

Vi bør være åbne over for udviklingen i Østeuropa, og vi vil bruge udvalgsarbejdet, og jeg forstår også, at man vil arbejde i Det Udenrigspolitiske Nævn på at komme videre med dette her arbejde, lige så vel som det også er et arbejde, vi mener bør tages op i Nordisk Råd.

Duetoft (CD):

Jeg synes at kunne forstå på justitsministeren, at regeringen er godt i gang med at overveje ting og sager på dette område. Det skal regeringen roses for. Jeg har helt tiltro til, at regeringen sikrer sig, at der ikke er bureaukratiske eller andre ting, der gør, at folk fra disse lande, der nu får mulighed for at rejse ud, kommer til Danmark og ikke kan komme ind i Danmark på grund af visumproblemer eller andre praktiske problemer. Det har jeg helt tiltro til. Derfor synes jeg ikke, der er nogen grund til, at vi får en folketingsbeslutning som denne vedtaget.

Jeg har et par enkelte bemærkninger hertil. Vi vil i CD selvfølgelig gerne have understreget, at en fjernelse af visumbestemmelser naturligvis må ske i takt med vennerne, i takt med de øvrige NATO-lande, for Danmark vinder intet ved at køre sololøb. Måske optræder vi i højere grad som en hund i et spil kegler, hvis vi pludselig løber af sted på et meget følelsesladet grundlag. Derfor prioriterer vi altså enigheden i den vestlige lejr i denne sag højt.

Det andet, jeg godt vil sige, er, at jeg vil opfordre ministeren til i højere grad at lave midlertidige ophævelser. Jeg tror, det var hr. Bjørn Elmquist, der sagde – og det er jeg helt enig i – at vi ved jo endnu ikke, hvad der sker østpå. Når man kan rive muren ned over en nat, kan man formodentlig også bygge den op igen. Hvis der sker et voldsomt tilbageslag, vil vores reaktion naturligvis virke langt mere drastisk over for Østlandene, hvis vi pludselig en, to, tre er nødt til et genindføre en totalt fjernet visumpligt, end hvis vi har lagt op til en midlertidig fjernelse, som så efterhånden kan forlænges. Derfor vil jeg gerne opfordre regeringen til – i alt fald i første omgang – at bruge den mere bløde form, sådan at der ikke kommer voldsomme knæk i det, vi gør.

Endelig vil vi gerne bede regeringen sikre sig, at det naturligvis ikke kommer til at hindre en EF-pasunion, at man begynder at diskutere visumbestemmelser i de forskellige EF-lande. Det må ikke få den virkning, at man så siger, at det bliver endnu sværere at gennemføre pasunionen i EF. Vi prioriterer stadig væk pasfriheden mellem EF-lande ganske højt, og den skal ikke sælges på grund af en visumdiskussion et andet sted.

Min slutbemærkning skal være til fru Pia Gjellerup, som jo – sammen med andre godt

[Duetoft]

nok – fremstiller det, som om det er en slags forlængelse af den kolde krig, og at det er de hårde ting, der er fremme, når vi vil fastholde visumbestemmelser i Europa. Hun siger, at det er en uvenlig handling over for reformlande og over for lande, som har vist åbninger, at vi stadig væk har en visumpolitik. Dér vil jeg da i al stilfærdighed sige, at vi stadig væk har visum i forbindelse med USA. Der er vel ikke nogen, der opfatter USA som en fjendtligsindet nation, endsi­ge at Danmark bliver opfattet som fjendtligsindet fra USA's side. Her kan et visumforhold altså godt fungere, selv om man har et både afslappet, godt og venskabeligt forhold. Jeg tror, at man skal passe på, at man ikke anser visumdiskussionen og de signaler, man derved udsender, som noget, der fuldstændig ødelægger dansk image i Østlandene.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg synes nok, at hr. Duetoft, og hvad der i øvrigt har været af andre borgerlige ordførere på talerstolen, har udsendt noget, der bestemt ikke tegner nogen videre skarp profil med hensyn til det danske image i forhold til reformprocessen i de østeuropæiske lande. Vi skal ikke gå hurtigere frem end vennerne. Hvorfor siger hr. Duetoft ikke ligeud, som det forholder sig, at Danmark ikke kan flytte et komma her, fordi dette spørgsmål forhandles mellem de 12 EF-lande? Hr. Duetoft ved lige så godt som jeg, hvad vi har af dokumenter i Markedsudvalget og i Retsudvalget. De er godt nok stemplet fortroligt, så man må ikke sige, hvad der står i dem.

Så hvorfor ikke sige: Dette kan Danmark ikke bestemme? Det var dog i det mindste klar tale, så slipper vi for den dér gang hykleri, der for det første er begrundet i, at vi vil have styr på de østeuropæiske efterretningstjenesters virksomhed her i landet. Som om man fik det på grund af visumregler. Det er vel ikke så meget de østeuropæiske efterretningstjenesters virksomhed her i landet, der lige i dette salige øjeblik volder vanskeligheder.

For det andet vil man forhindre for mange flygtninge, netop som vi ved, at der stort set ikke er basis for politisk asyl i Danmark for folk, der kommer fra disse lande bortset fra Rumænien, hvor der ikke gælder visumtvang. Det er unægtelig ikke videre logisk. Man kan lige så

godt sige, at det er noget, vi ikke kan nu. Vi har deponeret vores selvstændighed i lommen på de øvrige EF-medlemslande med den borgerlige regerings og CD's velsignelse.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne om sikkerhedstjenesterne sige, at herom tror jeg hr. Leif Hermann er dårligt orienteret, for sandheden er, at det system åbenbart ikke endnu har oplevet glasnost. Så vidt jeg ved, har der været større problemer med sikkerhedstjenesterne østfra efter glasnostgennemførelsen end før. Vi har da i hvert fald ikke nogen som helst indikationer på, at det system endnu er ændret. Vi mangler lige et par enkelte flige i Østpolitikken, at forsvarspolitikken totalt ændres, og at også sikkerhedspolitikken ændres, men lad os tage den diskussion et andet sted.

Jeg vil gerne om EF sige, at jeg synes, hr. Leif Hermann skyder ved siden af, for jeg sagde ganske klart, at CD prioriterer pasunionen og forholdet i EF så højt, at vi ikke skal gøre noget, som de andre EF-lande ikke vil gøre. Klarere kan det jo strengt taget ikke siges, hr. Leif Hermann.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Der siges mange kønne ord om forbindelser mellem nationer. Det gør der også i dette forslag. Der siges, hvor vigtigt det er, at man har den frie adgang til at besøge hinanden, og det er Kristeligt Folkeparti helt enig i. Vi skal gøre alt, hvad vi overhovedet kan for det. Vi tror også, at det er regeringens opfattelse.

Jeg forstår godt Socialdemokratiet, at man ønsker at fremme det, og jeg mener også, at et udvalgsarbejde kan belyse, hvor store muligheder der er for det, og om det kan gå hurtigere, end det gør i øjeblikket.

Det er helt givet, at vi må støtte de kræfter i Østlandene, som nærmer sig os, og gøre det så let for dem som overhovedet muligt at få kontakt med os, samtidig med at vi også sørger for, at forholdene er i orden, inden vi opgiver visumreglerne.

Jeg vil da også gerne her understrege vores forhold til Norden. CD talte meget om Europa og EF. For Kristeligt Folkeparti er vores pasunion med Norden meget, meget vigtig. Vi mener også, det er vigtigt, at vi får dette spørgsmål drøftet igennem dér.

[Inger Stilling Pedersen]

Vi vil godt tilsige en positiv udvalgsbehandling, uden at vi vil give tilslutning til selve forslaget som sådant.

Mogens Elvensø (FP):

De grænser, der ligger imellem de forskellige lande inden for den østeuropæiske sfære, er jo skabt af Stalin. Det har medført, at der i disse lande langs grænserne er meget store minoritetsproblemer. Når der nu sker den opløsning i Østeuropa, kan man forvente, at mange af disse nationaliteter vil komme i bevægelse. Det kan betyde, at Europakortet på den side, der ligger mod øst, er i opløsning, og måske betyde visse folkevandringer. Det er da derfor, at man skal passe lidt på denne visumtvang, der findes.

Men de største hindringer for at komme ind i Danmark ligger jo ikke i dansk visum. De største hindringer ligger i landene selv. De ligger nemlig i udrejsetilladelserne fra hjemlande, og det er måske snarere her, man skal sætte noget ind.

Pia Gjellerup (S):

Jeg kan jo takke for en pæn modtagelse af – og så hedder det her – intentionerne i vores forslag. Det er intentioner, som er blevet bakket bredt op, men formålet med forslaget var faktisk, at vi ikke kun skulle holde os til intentionerne. Det er der heldigvis også nogle der har modtaget positivt. Jeg skal nævne nogle af de bemærkninger, der har været fremme, som jeg synes er værd at hæfte sig ved.

Den første er SF-ordføreren, hr. Leif Hermann, som meget rigtigt nævner nogle af de problemer, som eksisterer i forhold til visumreglerne i relation til EF. Her vil jeg benytte lejligheden til at citere udenrigsministeren, som spillede med mere åbne kort på det område under Østeuropadebatten, end justitsministeren gjorde i sit svar her i dag, og jeg vil citere fra Folketingstidende 1989-90, forhandlingerne sp. 812, hvor der står:

»Vi er af praktiske grunde med i nogle fælles regler. Når jeg siger »praktiske grunde«, er det, fordi det har at gøre med nedbrydning af grænser i det indre marked, og derfor kan vi ikke uden videre indføre vore egne regler.«

Det er at sige det åbent. Det kunne måske have været rimeligt, om denne meget positive tale om intentioner osv. også var blevet fulgt op fra regeringens side i denne sammenhæng med at

sige, at intentionerne bare ikke hjælper så meget, fordi der er andre, der hindrer os i at føre disse intentioner ud i livet. Det bør der ikke være. Vi skulle kunne udføre det, vi selv ønsker på dette punkt. Der skulle ikke være nogen problemer i forhold til EF.

Endvidere skal jeg takke fru Kirsten Lee for positive kommentarer, som ligger fuldstændig i forlængelse af det radikale indlæg under Østeuropadebatten, hvor hr. Jørgen Estrup behandlede problemet meget grundigt.

Jeg ved ikke, om jeg skulle tolke hr. Poulsgaards indlæg som positivt eller negativt. Det var lidt vanskeligt at finde ud af, hvilke forslag det var, han præcis kommenterede, men jeg kunne da i hvert fald høre en vis divergens i forhold til hr. Mogens Elvensøs indlæg. Derfor skal jeg nøjes med udelukkende at kommentere det ene spørgsmål, som jeg tydeligt hørte fra hr. Poulsgaard, nemlig: Hvad jeg mon, hvis jeg havde været i justitsministerens stol, ville have svaret til dette forslag. Ja, det er såmænd ikke så vanskeligt at sige: Der havde ikke været nogen baggrund for at fremsætte dette forslag. Derfor havde der ikke været noget problem med at skulle bruge tid på at sætte gang i en regering.

Hr. Bjørn Elmquist rejste en række forskellige spørgsmål og mente, at den tolkning af Østeuropadebatten, jeg gav udtryk for, som måske var en for positiv tolkning af regeringens synspunkter, ikke var en for positiv tolkning, men en fejltolkning. Jeg ved ikke, hvad den præcise forskel er, men i hvert fald kan jeg sige, at en af de ting, vi skriver i vores bemærkninger til forslaget, er, at vi dog under denne debat også hørte positive intentioner i forhold til reformlandene, og at vi ikke hørte, at der skulle gælde det modsatte over for dem, der var lidt mere tøven-

de. Endvidere hørte jeg i hr. Bjørn Elmquists indlæg, at der skulle være en eller anden form for konsekvens i holdningen til reformlande og de lidt mere tøven reformlande, men så blev det glemt, at Rumænien og Bulgarien, hvor der har været visumpligt for Bulgariens vedkommende, hvilket regeringen har ophævet, efter at vi har haft Østeuropadebatten med de mange positive intentioner, da ikke er de lande, man kunne kalde mest reformvenlige og vel heller ikke har været de mest reformvenlige, men som ikke desto mindre er nogle af de steder, hvor vi

[Pia Gjellerup]

ikke har haft så omfattende visumregler, som har været gældende og fortsat gælder for Ungarns vedkommende.

Der er altså i allerhøjeste grad grund til, at vi får taget fat på problemerne i særdeleshed i forhold til Ungarn, men jeg kunne tolke hr. Bjørn Elmquist sådan, at man i nævnet, hvor forhandlingerne vil foregå bag lukkede døre, fra regeringens side ville kunne tillade sig at være lidt mere firkantet. Så kan jeg måske lidt polemisk tolke det sådan, at hr. Bjørn Elmquist vil nøjes med her i salen blot at være lidt trekantet.

Men jeg skal takke for den generelle modtagelse af forslaget og håber meget, at vi kan få afklaret nogle af de divergenser, der er blevet fremdraget under debatten, sådan at vi vil kunne gennemføre forslaget relativt hurtigt efter udvalgsbehandlingen.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Fru Pia Gjellerup behøver ikke at være i tvivl: Vi støtter regeringen. (*Munterhed*). Jamen jeg kan ikke se, der er så meget at grine ad. Hvis man skulle begynde at grine, så skulle der grines ad den tale, fruén lige holdt heroppe, hvor fru Pia Gjellerup siger: Hvis jeg havde været justitsminister, var der aldrig kommet noget forslag, så havde der ikke været grundlag for det.

Jo, selvfølgelig havde der været det. Det var jo lige det, jeg stod og sagde: Hvis Socialdemokratiet havde siddet på flæsket, havde de været nødt til at tage de samme forbehold. Men nu sidder de jo dejligt derude og kan hygge sig en 4-5 år, eller hvor mange år det nu kan tage. Lad os håbe, det bliver langt ind i det næste århundrede, de kan sidde og hygge sig. Så kan man altså tillade sig det.

Men hvis fruén synes, hun kunne misforstå, vil jeg gerne sige, at det er rigtigt, at jeg går ind for frihed, og derfor vil vi, lige så snart der er muligheder for det og det er forsvarligt, arbejde for at afskaffe visumtvang.

Men som situationen ligger nu, støtter vi regeringen.

(Kort bemærkning).

Mogens Elvensø (FP):

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der ikke er nogen uoverensstemmelse mellem hr. Poulsgaard og mig vedrørende dette, at vi er interes-

seret i, at man skal kunne rejse frit ud over alle grænser uden visum. Men det var forholdene i dag, jeg bemærkede noget om.

Dernæst vil jeg gerne sige til fru Pia Gjellerup, at jeg tror, det må være en fortaleselse, da der blev talt om Bulgarien. Det, der skete den 1. november, var ikke en ophævelse af visumpligten, men at der blev pålagt visumpligt.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Jeg skal udelukkende give den kommentar til hr. Poulsgaard, at jeg har ment, at det, vi behandlede her – og det har jeg hørt fra de andre ordførere – var et forslag til folketingsbeslutning om ændrede visumregler. Det var ikke et forslag om at støtte regeringen eller ikke støtte regeringen. Det plejer vi at diskutere ved andre lejligheder end under beslutningsforslag.

Justitsministeren (Engell):

Såfremt jeg kan tælle mandater – og det vælger man sig jo hurtigt til som medlem af en mindretalsregering – kan jeg i hvert fald efter de indlæg, der har været fra ordførerne, konstatere, at der ikke her i Folketinget er et flertal for Socialdemokratiets forslag. Og det er jeg tilfreds med, for efter min opfattelse ville det være en hovedkulds beslutning, hvis Danmark pludselig med ét slag ændrede sin visumpolitik uden nogen forbehold.

Jeg mener, som jeg også var inde på i mit første indlæg, at vi har al mulig grund til at glæde os over udviklingen i Østeuropa, men en smule omtanke og forstandighed kan man godt udvise alligevel.

Jeg tror i virkeligheden heller ikke, at de østeuropæiske lande forventer af os, at vi pludselig med ét slag skal ændre vores visumpolitik. Også i de østeuropæiske lande er der jo behov for en omstillingsproces, også når det gælder deres egen lovgivning og bestemmelser vedrørende udfærdigelsen af pas, visa og den slags, men man skal selvfølgelig, som jeg var inde på først, følge de reformer, der foregår, op med en gradvis liberalisering i takt med udviklingen i Østeuropa.

Dernæst vil jeg føje til – det er også lidt i forlængelse af det, hr. Poulsgaard var inde på i sit indlæg og i sit svar til fru Pia Gjellerup – at jeg i virkeligheden er forundret over, at Socialdemokratiet fremsætter et sådant beslutningsfor-

[Justitsministeren]

slag. Jeg tror, alle her i Folketinget ved, at hvis vi havde haft en socialdemokratisk regering – og det ske sent – ville partiet aldrig have drømt om at fremsætte et sådant forslag endsige gennemføre en sådan politik. Jeg mener, at Socialdemokratiet herved på et område som det, vi her taler om, øger sit troværdighedsproblem, fordi vi ved – det ved vi her i salen, det ved de østeuropæiske lande, og det ved folk i Danmark – at Socialdemokratiet i regeringsposition aldrig ville have gennemført dette fuldstændig ude af takt med, hvad der sker i Europa, og hvad der sker i de andre nordiske lande. Sådan er det. Det ved vi, det ved Socialdemokratiet, og derfor burde man ikke have fremsat forslaget. Man ville heller ikke have støttet et sådant forslag, hvis det var SF, der havde fremsat det.

Dernæst hæftede jeg mig ved, at fru Pia Gjellerup i øvrigt ikke kommenterede den kritik, jeg fremførte i mit første indlæg mod, at man i det socialdemokratiske forslag betragter alle Østlandene under ét. Der er da forskel på, med hvilken entusiasme vi skal se på udviklingen i Polen, Ungarn og så Rumænien, Albanien. Jeg synes, det er en af de meget store svagheder ved det socialdemokratiske forslag.

Hr. Leif Hermann var inde på den midlertidige ordning, der er tilrettelagt i forhold til DDR-borgere, som ønsker at besøge Danmark. Denne ordning indebærer som bekendt, at DDR-borgere, der kommer til Danmark, ved henvendelse til den danske paskontrol normalt vil kunne få tilladelse til indrejse og til at opholde sig i Danmark i indtil 72 timer mod at vise legitimation og udfylde et normalt indrejsekort.

Jeg mener, at vi ved den beslutning, der blev truffet, her demonstrerede, at vi få timer efter Berlinmurens fald eller efter, at regeringen i DDR traf beslutning om en total ændring af deres hidtidige politik, var i stand til med smidighed at indstille os på den nye linje. Og jeg kan også oplyse, at der alene på to uger i november har været ca. 10.000 DDR-borgere på besøg i Danmark, og de skal være velkomne.

Dernæst var flere, både hr. Leif Hermann og fru Pia Gjellerup, inde på spørgsmålet om, i hvilket omfang vi er bundet – i hvilket omfang vi selv kan tilrettelægge vores egen politik i Danmark. Derudover vil jeg gerne understrege, at vi med de andre EF-lande har aftalt en særlig

konsultationsprocedure, som vi selvfølgelig føler som en forpligtelse. Men jeg vil gerne understrege, at det ikke anfægter den kendsgerning, at vi naturligvis i Danmark kan vedtage vores egne regler for så vidt angår udstedelse af visa – det er vores egen beslutning – men at vi selvfølgelig, som jeg siger, når vi har indgået aftaler om konsultationer, og når vi i øvrigt også fører en politik, der ligger på linie med de andre nordiske lande, selvfølgelig føler dette som en forpligtelse.

Hr. Leif Hermann var inde på selve proceduren i forbindelse med ansøgninger om visum fra østeuropæiske statsborgere. Det er mit indtryk, at der sker en ganske hurtig og fleksibel behandling. Ansøgningerne vil jo skulle indgives til en dansk ambassade eller en repræsentation, hvor man udfylder et særligt skema, og når man så det pågældende sted har kontrolleret den pågældendes identitet, bliver skemaet sendt til Direktoratet for Udlændinge. I tilfælde af hastesager kan man også sende det på telex. Og hvis direktoratet ikke inden 15 dage efter modtagelsen af visumansøgningskemaet har meddelt den pågældende repræsentation, at ansøgningen ikke kan imødekommes, udsteder repræsentationen et visum.

Jeg vil gerne sige, at den tilsvarende tidsfrist vil være 48 timer i hastesager, så der er altså tale om en ganske hurtig ekspeditionstid på vore repræsentationer.

Fru Kirsten Lee var inde på spørgsmålet om det gebyr på 150 kr., som østeuropæere skal betale for visum til Danmark. Det er omfattet af nogle gebyrregler, som er indeholdt i en bekendtgørelse fra Udenrigsministeriet. Jeg vil gerne minde om, at beløbsgrænsen på de 150 kr. stort set svarer til, hvad danskere skal betale, når de rejser til en række af de østeuropæiske lande.

Vi har med Sovjeunionen det, der med et vanskeligt ord hedder en viseringsgebyrfrihedsaftale, som fritager for betaling, og man kan også i en række situationer gennemføre gebyrfrihed, f.eks. hvis der er tale om idrætsfolk, deltagere i kulturelle arrangementer, stævner, udvekslinger osv. Det er noget, som repræsentationen i så fald træffer beslutning om.

Som sagt hviler disse regler, herunder også beløbsstørrelsen, på en bekendtgørelse, som Udenrigsministeriet har udstedt, men jeg er sikker på, at man i Udenrigsministeriet vil være

[Justitsministeren]

opmærksom på, om der kan være behov for en justering bl.a. set i lyset af det, fru Kirsten Lee nævnte, nemlig at 150 kr. for en dansker – alt andet lige – er noget andet end det tilsvarende beløb for en polak eller for en ungare, der skal betale det i zloty.

Hr. Duetoft, synes jeg, havde nogle rigtige betragtninger, idet han betonede EF-aspektet stærkt. Jeg er ganske enig i hans synspunkter om den tætte kontakt, vi bør have med andre lande.

Fru Inger Stilling Pedersen understregede særlig det nordiske aspekt i denne sammenhæng. Som jeg var inde på før, ligger vi i vores viseringspolitik stort set på linie med de andre nordiske lande.

Når det gælder det europæiske samarbejde og konsultationer om disse spørgsmål, vil jeg i øvrigt til sidst blot understrege, at det er min opfattelse, at vi bestemt er i front i henseende til at tilpasse vores viseringspolitik i forhold til liberaliseringsbestræbelserne i Østeuropa.

Men jeg er tilfreds med, som jeg har kunnet konstatere, at et flertal her i Folketinget er enig i hvert fald i størstedelen af de betragtninger, jeg har gjort gældende. Jeg er ganske godt tilfreds med, at der udvises forstandighed, og at vi ikke hovedkulds kaster os ud i at følge det socialdemokratiske forslag.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg er egentlig imponeret af justitsministerens evne til at drage konklusioner på grundlag af det, man kunne kalde en dobbelthypotese, nemlig det, at det forslag aldrig nogen sinde ville være blevet støttet af Socialdemokratiet, hvis det var SF, der havde fremsat det.

Første hypotese er den, at SF ville fremsætte sådan et forslag. Det ved justitsministeren intet om. Den anden, at Socialdemokratiet, hvis SF havde gjort det, ikke ville have støttet det. Ergo står Socialdemokratiet i realiteten ikke bag sit eget forslag, siger justitsministeren.

Nu skal jeg selvfølgelig ikke belære justitsministeren om noget, men jeg har stiftet bekendtskab med Justitsministeriet ganske mange gange igennem de seks år, jeg har været her, og det er min erfaring, at der i hvert fald er én ting, dette ministerium ikke er karakteriseret af, og det er at drage slutninger på basis af dobbelthypoteser, om hvilke man ikke ved noget som helst.

Endelig vil jeg lige spørge, hvad det egentlig er, ministeren giver udtryk for med sin udtalelse om, at vi har en særlig konsultationsprocedure med andre EF-lande, men at det er vores egen beslutning. Enten siger ministeren den banalitet, at det endnu ikke er lykkedes Danmark at komme af med suveræniteten på dette område til EF-Kommissionen, eller også siger han, at vi kan og skal udnytte vores egen beslutsretsret.

Ministeren siger, at visumansøgninger, der bliver sendt til Direktoratet for Udlændinge, bliver behandlet i henhold til den gældende passivitetsregel, der går ud på, at de er bevilget, hvis der ikke er givet besked til den danske afsendermission inden 15 dage. Det giver mig anledning til at spørge, om man agter at stryge de 15 dage, så vi kan komme ned på 48 timer. For de 48 timer, vil jeg gerne gøre ministeren opmærksom på, er 48 gange så lang tid, som det tager at få visum til indrejse i Tjekkoslovakiet.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Justitsministeren fandt, at der var en uoverensstemmelse mellem det socialdemokratiske synspunkt i forhold til de forskellige østeuropæiske lande og vores ønske om at se Østeuropa med dette forslag under ét.

Jeg synes, at justitsministeren faktisk begår den store fejl, at han anser reglerne i Østeuropa for at være ensartede i dag. Forholdet er jo netop det, at de lande, vi kunne kalde mere tøvende med hensyn til reformprocesser, faktisk er de lande, med hvem vi hidtil har haft visumregler – hvis vi har haft visumregler med dem – der i hvert fald har været langt friere end de visumregler, som gælder i forhold til de lande, som er længst fremme i en reformproces. Det kan vi stille op på den ene side med Rumænien og Bulgarien, hvor der har været visumregler over for Bulgarien, men ikke over for Rumænien. De to lande har været kendetegnet ved, at vi har haft visumfrihed, mens vi har haft visumregler med Sovjet, Polen, Ungarn, DDR, Tjekkoslovakiet. Der springer det mig i øjnene, hvad vi derfor bemærker i vores forslag og i bemærkningerne til det, at der ikke er nogen grund til at tøve længere, når det gælder de helt særlige problemer i relation til Ungarn. Konsultationen i EF kan vel ikke have varetaget den lange tid, som vejen frem mod reformer er gået i Ungarn,

[Pia Gjellerup]

hvor der i ganske overordentlig lang tid har været positive udviklinger.

Når justitsministeren tæller op her i folketingsalen, at der ikke er nogen støtte til forslaget, synes jeg ikke, han kan have lyttet til de mere nuancerede meldinger, der kom fra de enkelte ordførere, og derfor har jeg stor tiltro til udvalgsbehandlingen.

Justitsministeren (Engell):

Det, jeg forsøgte at sige i mit tidligere indlæg, som hr. Leif Hermann hæftede sig ved, var følgende: Havde Socialdemokratiet i dag været regeringsparti, ville en socialdemokratisk regering ikke have gennemført det, som man nu stiller forslag om. Havde Socialdemokratiet i dag været regeringsparti og SF havde fremsat et sådant forslag, ville Socialdemokratiet have afvist det. Det, jeg siger hermed, er, at et parti, som igennem lange årrækker har været regeringsbærende, ikke, fordi det i dag sidder i opposition, burde fremsætte et sådant forslag. Mit synspunkt var, at det mere lignede et forslag, som SF kunne fremsætte, og at Socialdemokratiet efter min opfattelse i så fald ville have afvist det.

Over for fru Pia Gjellerup kan jeg sådan set ikke føje meget til. Jeg redegjorde i mit første indlæg for baggrunden for, at der var indført visumforhold til de to andre lande. Herudover må jeg blot henvise til de generelle betragtninger, jeg var inde på i mit første indlæg.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Jeg synes ikke, det er noget udpræget seriøst debatniveau at tale om, hvad en socialdemokratisk regering ville have gjort under et eller andet forhold, når man tænker på, at en af ordførerne for forslaget rent faktisk er en tidligere socialdemokratisk justitsminister. Men hvis vi skal lege legen, kan der måske ligge i justitsministerens bemærkninger, at justitsministeren, hvis han ikke lige havde været justitsminister, godt kunne have tænkt sig at fremsætte et sådant forslag fra oppositionsbænken.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 36:

Forslag til folketingsbeslutning om en uddannelsesindsats i forhold til Østlandene.

Af Ritt Bjerregaard (S) m.fl.
(Fremsat 23/11 89).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Regeringen har sympati for de tanker, der er indeholdt i Socialdemokratiets forslag. Der er allerede et samarbejde i gang både med Sovjetunionen og de østeuropæiske lande med hensyn til uddannelse og forskning. Dette samarbejde har kørt i mange år inden for de bilaterale kulturaftaler, dvs. udvekslingerne er aftalt mellem de centrale myndigheder – altså regeringerne.

Gennem de seneste år har vi dog set en tendens i retning af, at der er blevet flere direkte kontakter imellem uddannelsesinstitutionerne. Og det er jo en positiv udvikling. Det er den rigtige form for samarbejde mellem frie lande. Situationen ændrer sig med utrolig hast. Der opstår nye behov, nye muligheder. Og det er højst sandsynligt, at disse nye behov ikke kan løses ad de bestående og kendte kanaler. En særlig ny indsats er derfor nødvendig.

Vi kender ikke helt uddannelsesbehovene i Østlandene. Men der er arbejdet – også i de seneste uger – intenst på at skaffe oplysninger om det. Bl.a. har udenrigsministeren for nylig været i Polen og havde med i sit følge en fremtrædende medarbejder fra Undervisningsministeriet.

Vi er i stand til at tegne et billede for så vidt angår Polen. Her har man især brug for en ind-